

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Lietuvos diplomatija XX amžiuje	Istorija ir archeologija H 005	Istorijos	Naujosios istorijos katedra/Lietuvos istorijos institutas

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	1
individualus	4,5	seminarai	2

Viso: 7,5 kreditai

Dalyko anotacija
<p>Svarbiausi diplomatijos principai ir jos ištakos. Rytietiško ar vakarietiško paveldo primatas. Tarptautinių santykių teorijos. Realizmo prieigos istorinė inercija ir jos pokyčiai. Pirmojo pasaulinio karo padariniai ir Baltijos šalių geopolitinė padėtis. Lietuvos valstybingumas – geopolitinė anomalija ar tautinio sąjūdžio plėtros rezultatas. Lietuvos valstybės atkūrimo tarptautinių ir vidaus veiksnių dermė. Tarptautinio pripažinimo problema. Lietuvos diplomatinės tarnybos kūrimas ir pastangos dalyvauti Paryžiaus Taikos konferencijoje. Taikos sutartis su Sovietų Rusija. Lietuvos ir Lenkijos derybos bei susitarimai su bolševikais dėl rytinių Lietuvos teritorijų. Lietuvos tarptautinė padėtis ir užsienio politika trečiajame dešimtmetyje. Ūkiniai, politiniai ir kultūriniai ryšiai su Vokietija, Anglija, Latvija. Konfliktas su Lenkija. Himanso projektas. Ženevos protokolai. Lokarno konferencija ir Lietuva. Strateginės partnerystės su Vokietija ir SSRS paieškos. Klaipėdos susigrąžinimas. Baltijos šalių vienybės idėja ir praktika.</p> <p>„Šiaurinė dimensija“ Lietuvos užsienio politikoje. Lietuva ir Tautų Sąjunga. Nepuolimo sutartis su SSRS. M. Sleževičiaus ir A. Voldemaro vyriausybės užsienio politika. Baltijos šalių tarptautinės orientacijos ypatybės. Vokietijos ir SSRS faktorius. Konkordatas su Vatikanu. „Post – Voldemarinis“ laikotarpis Lietuvos užsienio politikoje. S. Lozoraičio „naujasis kursas“.</p> <p>1938 m. kovo 17 d. ir 1939 m. kovo 22 d. ultimatumai Lietuvai. Klaipėdos praradimas. Lietuvos diplomatija Antrojo pasaulinio karo išvakarėse ir jo pradžioje (1939 m. balandis – 1940 m. birželis). Neutralumo politika ir jos vertinimai. 1939 m. rugpjūčio ir rugsėjo SSRS-Vokietijos sutartis ir Lietuva. SSRS spaudimas Baltijos valstybėms 1939 m. rudenį. Nepuolimo sutarčių pasirašymas ir jų padariniai. Ultimatumas. Nepriklausomybės netektis ir jos lemtingumas. Diplomato rezistencija.</p> <p>Lietuvos egzilinė diplomatija Antrojo pasaulinio karo metais. Lietuvos egzilinė diplomatija 1945-1991 m. Okupacijos nepripažinimo politika ir pripažinimo atvejai. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas. Valstybingumo atkūrimo tarptautiniai ir vidaus veiksniai. 1990 m. kovo 11 d. ir tarptautinis valstybingumo pripažinimas. SSRS ir naujosios Rusijos reakcija. Sutartis su B. Jelcino administracija. Lietuvos įstojimas į Jungtinių Tautų organizaciją. Okupacija padarytos žalos atlyginimo problema. Santykių su Rusija pokyčiai. Santykiai su JAV ir jų raida. George Bush vizitas ir jo reikšmė. Derybos su Europos Sąjunga ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (NATO) ir įstojimas į šias organizacijas. Naujų kryptų paieškos Lietuvos užsienio politikoje.</p> <p>Vasario 16 –osios ir Kovo 11 – osios Lietuvos valstybių tarptautinė padėties lyginamoji analizė.</p>

Pagrindinė literatūra

1. Diplomacy. (ed. Jönsson C., Langhorne R.) T. 1 – 3. Cornwall, 2004.
2. Kissinger, H. A. Diplomacija. Vilnius, 2003.
3. Laurinavičius Č. Lietuvos su Klaipėda ir Vilniumi genezė. Anglų ir rusų „Didžiojo žaidimo“ Baltijos aspektas, V., 2020.
4. Butkus Z. Tarp Trečiojo Reicho ir Trečiosios Romos. Vokietijos ir Sovietų politikos poveikis Baltijos šalių tarptautinei ir vidaus padėčiai tarpukaryje. V., 2019.
5. Lietuvos istorija. Nepriklausomybė (1918-1940 m.). X t., I-II d. Vilnius, 2013-2015.
6. Baltijos valstybių vienybės idėja ir praktika 1918 – 1940 metais. – V., 2008.
7. Kasparavičius A. Lietuva 1938-1939 m. Neutraliteto iliuzijos. Vilnius, 2010.
8. Laurinavičius, Č., Motieka, E., Statkus, N. Baltijos valstybių geopolitikos bruožai. XX amžius. V., 2005.
9. Ilmjärv, M. Silent Submission. Formation of Foreign Policy of Estonia, Latvia and Lithuania. Stockholm, 2004.
10. Jonušauskas L. Likimo vedami: Lietuvos diplomatinės tarnybos egzilyje veikla 1940-1991 m. V., 2003.
11. Žalys V. Lietuvos Diplomacijos istorija (1925 - 1940). T. 1. V., 2007.
12. Lietuvių diplomacija išeivijoje 1940 – 1991 (sud. D. Dapkutė, A. Petraitytė). Vilnius, 2007.
13. Lietuvos užsienio reikalų ministrai 1918-1940. K., 1999.
14. Laurinavičius Č. Politika ir diplomacija. K., 1997.
15. Kasparavičius A. Didysis X Lietuvos užsienio politikoje: 1926 m. Lietuvos ir Sovietų Sąjungos nepuolimo sutarties sudarymo analizė. V., 1996.
16. Hiden J. From War to Peace: Britain, Germany and Baltic States 1918-1921 // Journal of Baltic Studies, 1988, Vol. XIX, No 4.
17. Hovi O. The Baltic Area in British Policy 1918-1921. Helsinki, 1980.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Zenonas Butkus	Dr. (HP), prof.	<p>Socialiniai pokyčiai Lietuvos valstybėje 1918-1940 metais /kolektyvinė monografija/. Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius, 2016, 414 p. ISBN 978-609-459-796-1</p> <p>Butkus Z. Vilniaus universiteto turtų grąžinimo problema Lietuvos valstybėje // Alma Mater Vilnensis: Vilniaus universiteto turtai istorijos skersvėjuose (XVI-XXI amžiai), 2016, p. 478-</p> <p>Tarp Trečiojo Reicho ir Trečiosios Romos. Vokietijos ir Sovietų politikos poveikis Baltijos šalių tarptautinei ir vidaus padėčiai tarpukaryje. Mokslo monografija, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2019, 686 p</p> <p>Visada šalia. Valstybės vadovų apsauga XIII-XXI a. (Kartu su kitais). Vilnius: Mažoji leidykla, 2019</p> <p>Butkus Z. Latvijas valdību maina 1926.-1927. gada mija un arvalstu ietekme. Demokratijas</p>

<p>Česlovas Laurinavičius</p>	<p>Dr.</p>	<p>pasaizsardziba//Vesture. Latvijas Universitātes Zurnals. 2019, nr. 7/8.</p> <p>Butkus Z. Baltijos šalių taikos sutartys su sovietine Rusija: lyginamoji analizė//Lietuvos istorijos metraštis, 2020, nr. 1, Vilnius, 2020.</p> <hr/> <p>Lietuvos su Klaipėda ir Vilniumi genezė. Anglų ir rusų „Didžiojo žaidimo“ Baltijos aspektas. Monografija. Vilnius, 2020;</p> <p>Литва-Россия 1917-1920. Сборник документов. Вильнюс, 2020;</p> <p>„Etnografinis principas kaip istorijos fenomenas“// <i>Lietuvos istorijos studijos</i> (47 tomas).2021;</p> <p>Размышления об истории столетней давности на основе сборника документов «Литва-Россия 1917-1920 г. г.»// // Электронный научно-образовательный журнал «История». – 2021. – Т. 12. – URL: https://history.jes.su/s207987840016510-0-1/;</p> <p>Lenkijos ir Lietuvos valstybės veiksnys Očakovo krizės kontekste (1791) // <i>Lietuvos istorijos studijos</i> nr. 42 (2018) p. 48-65;</p> <p>"The Image of the Other: Memory and Representation of the Neighborhood and the World" straipsnis: The Cross on the Lithuania. Lithuanians Geopolitical dilemma. INTERMARIUM Targoviste, 2018, P. 46-63;</p> <p>О смысле Литовской национальной государственности // 1917 год. Государство. Власть. Территория. Доклады Международной научной конференции 25 октября 2017 г. РОСПЕН, Москва, 2017, с.214-218;</p> <p>На перекрестке политических систем. Проблема литовской национальной государственности в контексте оси Москва-Лондон. // Россия и Европа: исторический опыт взаимодействия и взаимопонимания 18-20 вв. Сборник статей. Москва, 2017, с. 68-80;</p>
-------------------------------	------------	---

Patvirtinta Istorijos ir archeologijos mokslo krypties Doktorantūros komiteto posėdyje 2021 m. rugsėjo mėn. 28 d , protokolo Nr. 170000-KT-47

Doktorantūros komiteto pirminikē prof. habil.dr. Tamara Bairašauskaitē